

Sygn. akt IC 1276/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 lutego 2022 roku

Sąd Okręgowy w Świdnicy Wydział I Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: Sędzia Jacek Szerer

Protokolant : Magdalena Buda

po rozpoznaniu w dniu 19 stycznia 2022 roku w Świdnicy

na rozprawie

sprawy z powództwa **A. S. Fundusz Inwestycyjny Zamknięty z siedzibą w W.**

przeciwko **D. Ś.**

o zapłatę

z powództwa wzajemnego **D. Ś.**

przeciwko **A. S. Fundusz Inwestycyjny Zamknięty z siedzibą w W.**

o ustalenie i zapłatę

I. powództwo oddała;

II. zasądza od strony powodowej na rzecz pozwanej kwotę 8.856 zł tytułem zwrotu kosztów procesu;

III. powództwo wzajemne oddała;

IV. przyznaje ze Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Świdnicy na rzecz radcy prawnego M. M. prowadzącego Kancelarię Radcy Prawnego w D. kwotę 7.200 zł + 23% VAT tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powódce wzajemnej z urzędu.

Sygn. akt IC 1276/19

UZASADNIENIE

Strona powodowa A. N. S. Fundusz Inwestycyjny Zamknięty z siedzibą w W. wniosła o zasądzenie od pozwanej D. Ś. kwoty 285.000 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 20 maja 2019 roku do dnia zapłaty tytułem należności głównej z zastrzeżeniem w treści wydanego orzeczenia, że pozwana jako dłużnik rzeczowy ma prawo powoływania się w toku postępowania egzekucyjnego na ograniczenie odpowiedzialności pozwanej do nieruchomości, dla której Sąd Rejonowy w (...) prowadzi księgę wieczystą (...) w zakresie wpisanej na rzecz strony powodowej hipoteki umownej kaucyjnej ustanowionej do kwoty 1.062.597,05 zł oraz zasądzenie kosztów procesu.

W uzasadnieniu pozwu strona powodowa wskazała, iż roszczeń tych dochodzi z tytułu umowy kredytu hipotecznego zawartego z pierwotnym wierzycielem (...) Bank S.A. w dniu 7 lipca 2008 roku, braku spłaty terminowych zobowiązań i powstałych zaległości. Na skutek ostatecznego wypowiedzenia umowy cała należność postawiona została w stan wymagalności. Wierzyciel pierwotny wystawił bankowy tytuł egzekucyjny, który następnie postanowieniem Sądu Rejonowego w (...) z dnia 21 czerwca 2013r. zaopatrzonej został w klauzulę wykonalności. Na podstawie powyższego

tytułu wierzyciel pierwotny prowadził postępowanie egzekucyjne przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w (...) W. S., w wyniku którego nie doszło jednakże do sprzedaży nieruchomości, a tym samym zaspokojenia należności wierzyciela pierwotnego jako wierzyciela egzekwującego. Na podstawie umowy przelewu wierzytelności z dnia 30 grudnia 2015 roku wierzyciel pierwotny zbył przysługującą mu wierzytelność względem dłużniczki na rzecz D. N. S. Fundusz Inwestycyjny Zamknięty z siedzibą w W.. W dniu 13 grudnia 2018 roku na mocy przelewu wierzytelności D. N. S. Fundusz Inwestycyjny Zamknięty z siedzibą w W. zbył przysługującą mu wierzytelność względem dłużniczki na rzecz A. N. S. Fundusz Inwestycyjny Zamknięty z siedzibą w W.. O cesji wierzytelności pozwana została zawiadomiona i wezwana została do dobrowolnej spłaty należności. Pozwana nie dokonała jednakże spłaty zobowiązania, koniecznym było zatem wystąpienie z przedmiotowym pozwem. Strona powodowa wskazała nadto, że przedawnienie zobowiązania pozwanej nie stoi na przeszkodzie możliwości dochodzenia zaspokojenia powoda z ustanowionej na jego rzecz hipoteki.

Sąd Okręgowy w (...) nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 19 czerwca 2019r. w sprawie sygn.. akt I Nc 78/19 uwzględnił żądanie pozwu w całości.

Pismem z dnia 17 lipca 2019 roku pozwana D. Ś. wniosła sprzeciw od nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym. Jednocześnie złożyła wniosek o ustanowienie dla niej pełnomocnika z urzędu, który został uwzględniony postanowieniem Sądu Okręgowego w (...)z dnia 19 września 2019r.

Pismem z dnia 25 października 2019 roku pozwana sprecyzowała swoje stanowisko procesowe i wniosła o oddalenie powództwa podnosząc zarzut przedawnienia roszczenia. Wskazywała, że trzyletni termin przedawnienia rozpoczął bieg w dniu 15 grudnia 2012 roku z dniem wypowiedzenia pozwanej umowy kredytu i trwał do dnia wytoczenia powództwa.

Jednocześnie pozwana wniosła pozew wzajemny domagając się ustalenia nieważności przedmiotowej umowy z dnia 7 lipca 2008r. zawartej pomiędzy (...) Bank S.A. (...) Oddział w Ł., a pozwaną na kwotę 625.057,09 zł indeksowanej kursem (...). Domagała się nadto zasądzenia od powoda (pozwanego wzajemnego) zapłaty kwoty 100.000 zł tytułem odszkodowania za cierpienia psychiczne i moralne, spowodowane czynnościami windykacyjnymi, skutkiem których zdaniem pozwanej (powódki wzajemnej) był udar mózgu z połowicznym paraliżem ciała pozwanej (powódki wzajemnej). Nadto pozwana (powódka wzajemna) domagała się zasądzenia kosztów procesu.

Uzasadniając swoje stanowisko zarzuciła, że roszczenia pozwu są niezasadne i sprzeczne z zasadami współzycia społecznego. Zarzuciła, że z uwagi na brak zdolności kredytowej w PLN agent zaproponował jej możliwość udzielenia kredytu indeksowanego walutą (...), na co pozwana (powódka wzajemna) wyraziła zgodę. Zarzuciła, że została w ten sposób wprowadzona w błąd bowiem przed zawarciem tej umowy nie została w sposób rzetelny poinformowana o znaczeniu formy indeksacji, różnicach kursu franka szwajcarskiego. Z uwagi na wzrost kursu waluty oraz oprocentowania kredytu pozwana (powódka wzajemna) popadła w kłopoty finansowe, zalegała z opłatami eksploatacyjnymi, co spowodowało odłączenie mediów w nieruchomości pozwanej (powódki wzajemnej) i wszczęcie postępowań egzekucyjnych i komorniczych. Zarzuciła, że z wyliczeń przedstawionych w sprawie wynika, że spłacała raty kredytu w oparciu o podwyższony kurs waluty (...) według tabeli obowiązującej w (...) Bank S.A. aż do momentu zmiany ustawowej, w której należało przyjmować średni kurs waluty NBP, a nie najwyższy jaki ustalał Bank.

Strona powodowa ([pozwana wzajemna] w piśmie procesowym z dnia 20 listopada 2019 roku wniosła o oddalenie powództwa wzajemnego i zasądzenie kosztów procesu.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Pozwana D. Ś. zawarła z (...) Bank S.A. (...) Oddział w Ł. w dniu 7 lipca 2008r. umowę kredytu hipotecznego nr (...) indeksowanego do (...) w kwocie 625.057,09 zł. Przy założeniu, że uruchomiono całość kredytu w dacie sporządzenia umowy równowartość kredytu wynosiłaby 312.998,04 CHF, zaś rzeczywista równowartość kredytu miała zostać określona po wypłacie ostatniej transzy kredytu. Kredyt udzielony został w 480 ratach równych ratach kapitałowo – odsetkowych. Całkowity koszt kredytu na dzień sporządzenia umowy wynosił 831.141,80 zł. Zabezpieczeniem spłaty

zaciągniętego kredytu była m.in. hipoteka kaucyjna do kwoty stanowiącej 170% kwoty kredytu ustanowiona na rzecz banku na nieruchomości w postaci działki ewidencyjnej nr (...) o powierzchni 776 m⁽²⁾ położonej w B., dla której Sąd Rejonowy w (...) prowadzi księgę wieczystą nr (...).

Kredyt przeznaczony był na pokrycie kosztów prac wykończeniowych nieruchomości w kwocie 150.000 zł, pokrycie ceny nabycia nieruchomości w kwocie 420.000 zł, uiszczenie składki z tytułu ubezpieczenia od ryzyka utraty wartości nieruchomości w kwocie 12.501,14 zł, pokrycie składek ubezpieczeniowych w kwocie 3.581,29 zł, opłaty z tytułu ubezpieczenia na życie w kwocie 30.000 zł, uiszczenie kosztów związanych z ustanowieniem hipoteki zabezpieczającej spłatę kredytu w kwocie 224,32 zł, składki z tytułu Pakietowego (...) na wypadek odmowy ustanowienia hipoteki w kwocie 3.750,34 zł oraz pokrycie opłaty notarialnej w kwocie 5.000 zł.

Wysokość rat kapitałowo – odsetkowych miała zostać określona w harmonogramie spłat po wypłacie całości kredytu. W dniu wypłaty kredytu lub każdej transzy kredytu kwota wypłaconych środków miała być przeliczana do (...) według kursu kupna walut określonego w Tabeli Kursów – obowiązującego w dniu uruchomienia środków. Kredytobiorca zobowiązał się dokonywać w okresie objętym umową spłaty rat kapitałowo – odsetkowych w terminach, kwotach i na rachunek wskazany w aktualnym harmonogramie spłat, który kredytobiorca otrzymywał w szczególności po wypłacie kredytu, każdej transzy kredytu lub zmianie oprocentowania. Wysokość zobowiązania miała być ustalana jako równowartość wymaganej spłaty wyrażonej w (...) po jej przeliczeniu według kursu sprzedaży walut określonego w „Bankowej tabeli kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut obcych” do (...) obowiązującego w dniu spłaty. W razie stwierdzenia przez Bank, że warunki udzielenia kredytu nie zostały dotrzymane, lub w razie zagrożenia terminowej spłaty kredytu z powodu złego stanu majątkowego kredytobiorcy, a w szczególności w przypadku niespłacenia dwóch rat odsetkowo – kredytowych lub skierowania egzekucji do nieruchomości stanowiącej zabezpieczenie spłaty kredytu, Bank mógł : wypowiedzieć umowę kredytu w całości lub w części, zażądać dodatkowego zabezpieczenia spłaty kredytu bądź przedstawienia w określonym terminie programu naprawczego i jego realizacji po zatwierdzeniu przez Bank. Okres wypowiedzenia wynosił 30 dni.

Pozwana złożyła oświadczenie o ustanowieniu hipoteki na rzecz Banku (...) S.A.(...) Oddział w Ł.

Kredyt uruchomiony został w czterech transzach.

Strony zawarły nadto cztery aneksy do umowy.

Pozwana podpisała oświadczenie o ponoszeniu ryzyka walutowego i/lub zmiennej stopy oprocentowania w związku z podpisaniem aneksu nr (...) do umowy kredytu hipotecznego nr (...) z dnia 7 lipca 2008r.

dowód :

- umowa kredytu hipotecznego nr (...) indeksowanego do (...) z dnia 7 lipca 2008r., k. 66 – 77,
- zestawienie rat i odsetek do umowy – załącznik nr 1 do umowy kredytu, k. 340,
- dyspozycje uruchomienia kredytu, k. 87 – 90,
- oświadczenie z dnia 17 lipca 2008r., k. 91,
- oświadczenie o poddaniu się egzekucji z dnia 7 lipca 2008r., k. 92,
- oświadczenie o ustanowieniu hipoteki z dnia 17 lipca 2008r., k. 114,
- akt notarialny – umowa sprzedaży z dnia 17 lipca 2008r., Rep. A nr (...), k. 315 – 318,
- aneks nr (...) z dnia 19 czerwca 2009r., k. 78,
- aneks nr (...) z dnia 12 grudnia 2010r., k. 79 – 81,

- aneks nr (...) z dnia 19 lutego 2010r., k. 82 – 84,
- aneks nr (...) z dnia 20 grudnia 2011r., k. 85,
- odpis zupełny księgi wieczystej nr (...) ze stanem na dzień 16 maja 2019r.,
- oświadczenie o ponoszeniu ryzyka walutowego i/lub zmiennej stopy oprocentowania w związku z podpisaniem aneksu nr (...) do umowy kredytu hipotecznego nr (...) z dnia 7 lipca 2008r., k. 392,

Pozwana nie regulowała terminowo należności wynikających z łączącej strony umowy kredytu.

Pozwana, w związku z zaległościami w spłacie zobowiązania, wystąpiła w dniu 20 grudnia 2011r. z wnioskiem o udzielnie karencji w spłacie kredytu.

Pismem z dnia 6 lipca 2011r. (...) Bank S.A. z siedzibą w W. skierował do pozwanej wezwanie do przedłożenia przez pozwaną dokumentów obrazujących jej sytuację finansową, w związku z powstałymi lub powtarzającymi się opóźnieniami w spłacie wymaganych rat. Następnie w dniu 6 lipca 2011r. skierował do pozwanej wezwanie do zapłaty kwoty 582,55 CHF w terminie 7 dni od dnia doręczenia wezwania. W związku z zaległościami w spłacie kredytu, pismem z dnia 11 października 2012r. (...) Bank S.A. z siedzibą w W. wezwał pozwaną do zapłaty kwoty 6.350,41 CHF oraz 576 zł.

Pismem z dnia 11 maja 2012r. (...) Bank S.A. z siedzibą w W. poinformował pozwaną o negatywnych rozpatrzeniu jej wniosku o restrukturyzację.

Pismem z dnia 15 października 2012r. (...) Bank S.A. z siedzibą w W. zawiadomił pozwaną, że brak spłacenia należności w terminie 30 dni od doręczenia pisma będzie stanowiło podstawę do przekazania danych osobowych pozwanej i wpisania do Bankowego Rejestru prowadzonego przez (...) Banków (...) oraz Biura (...).

dowód :

- historia zadłużenia oraz wpłat tytułem spłaty kredytu za okres od dnia 21 lipca 2008r. do dnia wypowiedzenia umowy, tj. dnia 28 listopada 2012r., k. 586 – 587,
- pismo z dnia 20 października 2010r., k. 115,
- wniosek pozwanej z dnia 20 grudnia 2011r. o restrukturyzację zadłużenia, k. 86,
- wezwanie z dnia 6 lipca 2011r., k. 116 – 117,
- wezwania z dnia 6 lipca 2011r., k. 118, 119,
- wezwania z dnia 11 października 2012r., k. 120, 121,
- zawiadomienia z dnia 15 października 2012r., k. 122,
- pismo z dnia 11 maja 2012r., k. 128,

W dniu 15 października 2012r. (...) Bank S.A. z siedzibą w W., wobec zagrożenia prawidłowego obsługi zobowiązań kredytowych, wypowiedział pozwaną przedmiotową umowę kredytu w całości. Poinformował pozwaną, iż okres wypowiedzenia wynosi 30 dni od dnia doręczenia wypowiedzenia. Saldo kredytu na dzień sporządzenia wypowiedzenia wynosiło : 356.235,79 CHF tytułem należności kapitałowej, 3.120,81 CHF tytułem wymagalnej części należności kapitałowej, 3.202,21 CHF tytułem odsetek umownych, 28,95 CHF tytułem odsetek podwyższonych za opóźnienie, 120 zł tytułem kosztów, 456 zł tytułem kosztów ubezpieczenia.

dowód :

- wypowiedzenie umowy kredytu z dnia 15 października 2012r., k. 126, 127,

Pismem z dnia 14 marca 2013r. (...) Bank S.A. z siedzibą w W. skierował do pozwanej ostateczne wezwanie do zapłaty domagając się zapłaty kwoty 1.358.931,43 zł w terminie 7 dni od dnia doręczenia wezwania.

dowód :

- ostateczne wezwanie do zapłaty z dnia 14 marca 2013r., k. 124, 125,

W dniu 28 maja 2013r. (...) Bank S.A. z siedzibą w W. wystawił bankowy tytuł egzekucyjny nr (...) z zadłużeniem na dzień wystawienia (...) w kwocie 1.394.881,31 zł. Z uwagi na oświadczenie dłużnika o poddaniu się egzekucyjni bankowy tytuł egzekucyjny wystawiony został do kwoty 1.250.000 zł.

Postanowieniem z dnia 21 czerwca 2013r. w sprawie I Co 788/13 referendarza sądowego w Sądzie Rejonowym w (...) nadano klauzulę wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu.

dowód :

- bankowy tytuł egzekucyjny nr (...) z dnia 28 maja 2013r., k. 129,

- postanowienie z dnia 21 czerwca 2013r., I Co 788/13, k. 130,

W tym czasie pozwana miała kłopoty finansowe. Z uwagi na wzrost kursu waluty oraz oprocentowania kredytu pozwana (powódka wzajemna) zaczęła zalegać z opłatami eksploatacyjnymi, co spowodowało odłączenie mediów w zajmowanej przez nią nieruchomości i wszczęcie postępowań egzekucyjnych i komorniczych.

dowód :

- pismo (...) z dnia 6 marca 2013r., k. 342,

- wezwanie do zapłaty z dnia 12 kwietnia 2013r., k. 343,

- tytuł wykonawczy, k. 344, 347,

- przedsądowe wezwanie do zapłaty (...) z dnia 19 września 2012r., k. 345,

- ostateczne przedsądowe wezwanie do zapłaty (...) Sp. z o.o. z dnia 9 czerwca 2010r., k. 346,

- zawiadomienie o zajęciu prawa majątkowego stanowiącego wierzytelność z rachunku bankowego z dnia 6 marca 2013r., k. 348,

- zawiadomienie o zajęciu wierzytelności z rachunku bankowego i wkładu oszczędnościowego z dnia 21 stycznia 2019r., k. 351 – 352,

- zawiadomienie o zajęciu wierzytelności z rachunku bankowego i wkładu oszczędnościowego z dnia 5 maja 2016r., k. 353,

- zeznania świadka K. S., k. 597 i e-protokół,

Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w (...) W. S. wszczął postępowanie egzekucyjne pod sygn. akt Km 713/13.

Pismem z dnia 10 września 2013r. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w (...) W. S. skierował do pozwanej wezwanie do zapłaty należności. W toku postępowania egzekucyjnego prowadzona była licytacja nieruchomości pozwanej, dla której Sąd Rejonowy w (...) prowadzi księgę wieczystą nr (...).

Wartość rynkowa nieruchomości zabudowanej pozwanej na dzień 11 września 2014r. wynosiła 298.700 zł. Wycenia nieruchomości sporządzona została na potrzeby postępowania egzekucyjnego z nieruchomości.

Postanowieniem z dnia 25 października 2016r. postępowanie egzekucyjne zostało umorzone na wniosek wierzyciela.

dowód :

- doręczenie obwieszczenia o licytacji nieruchomości z dnia 28 grudnia 2015r., k. 132,
- obwieszczenie o pierwszej licytacji nieruchomości (...), k. 133 – 134,
- wezwanie do zapłaty należności z dnia 10 września 2013r., 341,
- wezwanie z dnia 28 lipca 2016r. do uiszczenia zaliczki na wydatki, k. 135 – 136,
- operat szacunkowy wartości nieruchomości z dnia 10 października 2014r., k. 319 – 339,
- postanowienie o umorzeniu postępowania z dnia 25 października 2016r., k. 137 – 139,

(...) Bank S.A. z siedzibą w W. zawarł w dniu 30 grudnia 2015r. z D. N. S. Fundusz Inwestycyjny Zamknięty z siedzibą w W. umowę przelewu wierzytelności, która obejmowała także wierzytelność przysługującą Bankowi od pozwanej.

dowód :

- umowa przelewu wierzytelności z dnia 30 grudnia 2015r. wraz z załącznikami, k. 140 – 191,

Pismem z dnia 11 maja 2016r. pozwana zawiadomiona została o cesji wierzytelności.

dowód :

- zawiadomienie o cesji wierzytelności z dnia 11 maja 2016r., k. 199 – 201,

Następnie w dniu 13 grudnia 2018 roku D. N. S. Fundusz Inwestycyjny Zamknięty z siedzibą w W. zawarł z A. N. S. Fundusz Inwestycyjny Zamknięty z siedzibą w W. umowę przelewu wierzytelności.

dowód :

- umowa przelewu wierzytelności z dnia 13 grudnia 2018r. wraz z załącznikami, k. 203 – 236,

Pismem z dnia 25 marca 2019r. poprzedni wierzyciel zawiadomił pozwaną o cesji wierzytelności.

dowód :

- zawiadomienie o cesji wierzytelności z dnia 25 marca 2018r., k. 249 – 250,

Wierzytelność strony powodowej wpisana jest w dziale IV księgi wieczystej prowadzonej dla nieruchomości położonej w B., dla której Sąd Rejonowy w (...) prowadzi księgę wieczystą nr (...).

dowód :

- zawiadomienie o dokonaniu wpisu z dnia 15 marca 2019r., k. 251 – 252,

(...) Bank S.A. z siedzibą w K. został połączony przez przeniesienie całego majątku spółki na (...) Bank S.A. z równoczesnym podwyższeniem kapitału zakładowego (...) Bank S.A. o nową emisję akcji połączeniowych. W wyniku tego połączenia powstała (...) Bank S.A. z siedzibą w W.. (...) Bank S.A. z siedzibą w W. został przeniesiony na (...) Bank S.A. z siedzibą w W. na podstawie art. 494 k.s.h. z równoczesną zmianą (...) Bank S.A. z siedzibą w W. na (...) Bank S.A. z siedzibą w W..

dowód :

- wydruki z Centralnej Informacji Krajowego Rejestru Sądowego, k. 12 – 65,

Pozwana w okresie od dnia 31 maja 2018r. do dnia 8 czerwca 2018r. przebywała w SP ZOZ w Ś. Regionalnym Szpitalu (...) w Ś. w Oddziale Neurologicznym z Pododdziałem Udarowym z rozpoznaniem udaru niedokrwiennego mózgu z objawami afazji ruchowej i niedowładu połowicznego prawostronnego.

Orzeczeniem (...) ds. Orzekania o Niepełnosprawności w D. pozwana zaliczona została do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności.

Decyzją Ośrodka Pomocy (...) w B. z dnia 26 listopada 2018r. pozwanej przyznano zasiłek stały dla osoby samotnie gospodarującej w wysokości 645 zł miesięcznie.

dowód :

- karta informacyjna z dnia 8 czerwca 2018r., k. 354 – 355,

- orzeczenie o stopniu niepełnosprawności (...) ds. Orzekania o Niepełnosprawności w D. z dnia 30 października 2018r., k. 269 – 270,

- decyzja Ośrodka Pomocy (...) w B. z dnia 26 listopada 2018r., k. 271 – 272,

Sąd zważył, co następuje:

Zdaniem Sądu powództwo główne podlegało oddaleniu z uwagi na istnienie klauzul abuzywnych w treści umowy, które wpływały na jej ważność.

Powództwo wzajemne także podlegało oddaleniu mając na uwadze brak legitymacji procesowej biernej po stronie powodowego funduszu (pozwanego wzajemnego). Powódka wzajemna D. Ś. swoje ewentualne roszczenia może kierować bezpośrednio do Banku , który udzielał jej kredyt, a nie do cesjonariusza.

Odnosząc się do żądania głównego zważyć należy, że kredyt bankowy definiowany jest jako stosunek ekonomiczny pomiędzy bankiem a kredytobiorcą, którego istota polega na dostarczeniu przez bank określonej kwoty środków pieniężnych kredytobiorcy, pod warunkiem jej późniejszego zwrotu wraz z wynagrodzeniem dla banku (odsetki, prowizja, opłaty manipulacyjne). Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 roku - Prawo bankowe (t.j. Dz.U. z 2021 roku, poz. 2439) w art. 69 definiuje umowę kredytu i tak zgodnie z ust.1 tego przepisu przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Zgodnie z ust.2 umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i spełniać określone warunki. Kredyt cechuje między innymi: odpłatność – kredytobiorca zobowiązany jest do zapłaty odsetek i ewentualnej prowizji dla banku i zwrotność – co do zasady kwota środków pieniężnych podlega zwrotowi. Obowiązek zwrotu kredytu przez kredytobiorcę jest jego podstawowym obowiązkiem i oddaje istotę umowy kredytu. Obok korzystania z kredytu i zwrotu składającej się na niego kwoty, art. 69 ust. 1 prawa bankowego nakłada na kredytobiorcę obowiązek zapłaty odsetek kapitałowych. Odsetki są świadczeniem ubocznym, z reguły realizowanym w tych samych przedmiotach

co świadczenie główne i w wysokości obliczonej wedle stopy procentowej i czasu potencjalnego korzystania z przedmiotów objętych świadczeniem głównym.

W niniejszej sprawie poza sporem pozostawało, że pozwana zawarła z pierwotnym wierzycielem (...) Bank S.A. (...) Oddział w Ł. w dniu 7 lipca 2008 roku umowę kredytu hipotecznego nr (...) indeksowanego do (...) w kwocie 625.057,09 zł. Niewątpliwa jest zatem okoliczność istnienia po stronie strony powodowej wierzytelności wobec pozwanej wynikającej z tej umowy. Z powodu nieterminowej spłaty rat kredytu przez pozwaną, umowa została wypowiedziana i cała kwota kredytu stała się wymagalna.

Z uwagi na podniesiony przez pozwaną zarzut przedawnienia roszczenia, podlegał on rozpoznaniu w pierwszej kolejności. Zważyć należy, że choć roszczenie ze stosunku obligacyjnego rzeczywiście uległo przedawnieniu, co w swoim piśmie procesowym z dnia 20 listopada 2019 roku potwierdziła także strona powodowa, to zważyć jednakże należy na treść art. 77 ustawy o księgach wieczystych i hipotece, który stanowi, że przedawnienie wierzytelności zabezpieczonej hipoteką nie narusza uprawnienia wierzyciela hipotecznego do uzyskania zaspokojenia z nieruchomości obciążonej. Przepisu tego nie stosuje się do roszczeń o świadczenia uboczne. Jak wynika z analizy zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, tym treści księgi wieczystej nieruchomości, wierzytelność strony powodowej wpisana jest w dziale IV księgi wieczystej prowadzonej dla nieruchomości położonej w B., dla której Sąd Rejonowy w (...) prowadzi księgę wieczystą nr (...). Zarzut zatem uznać należało za niezasadny.

Przechodząc do merytorycznego rozpatrzenia przedmiotowej sprawy zważyć należy, że z ustalonego stanu faktycznego wynika jednoznacznie, że pozwana jest konsumentem, a umowa zawarta została z bankiem jako przedsiębiorcą. W tym też kontekście należało dokonać analizy poszczególnych postanowień umowy zawartej przez strony pod kątem udzielenia pozwanej całościowej oraz rzetelnej informacji obejmującej warunki udzielenia kredytu, wysokości spłaty oraz całkowitego kosztu kredytu. Zgodnie bowiem z art. 385¹ k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień głównych świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Ustawodawca wskazuje w § 3 i 4, że niezgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu, w szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanemu konsumentowi przez kontrahenta, a ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje. Skutki uznania danego postanowienia za nieważne reguluje § 2, który stanowi że strony są związane umową w pozostałym zakresie. Należy również wskazać, iż przepisy art. 385¹ – 385³ nie mogą być stosowane do postanowień umowy, których system prawny uznaje za bezwzględnie nieważne, nie każde też postanowienie umowy zawartej z konsumentem podlega ocenie co do uznania go za klauzulę niedozwoloną (postanowienia uzgodnione indywidualnie z konsumentem oraz postanowienia określające jednoznacznie główne oświadczenia stron).

Przez działanie wbrew dobrym obyczajom przy kształtowaniu treści stosunku zobowiązaniowego – należy rozumieć wprowadzenie do wzorca klauzul umownych, które godzą w równowagę kontraktową stron tego stosunku, rażąco naruszenie interesów konsumentów oznacza zaś nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków, wynikających z umowy na niekorzyść konsumenta (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 2016r., I CK 297/05). Indywidualną kontrolę wzorców kontrolnych sprawują sądy powszechne. Zgodnie bowiem z orzeczeniem Trybunału Sprawiedliwości UE sądy cywilne są zobowiązane do sprawowania kontroli incydentalnej nie tylko na zarzut konsumenta, ale także z urzędu. Kontrolę abstrakcyjną sądy sprawują również na podstawie art. 99 a i nast. Ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów.

Pozwana podnosiła zarzut dotyczący niedozwolonych postanowień umownych, m.in. obejmujący indeksację kwoty kredytu do waluty (tu (...)).

Zgodnie z art. 353¹ k.c. strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współzycia społecznego. Z nieważnością umowy mamy do czynienia w sytuacji gdy jest ona sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy (art. 58 § 1 k.c.). Jako ustawę w rozumieniu przedmiotowego przepisu należy rozumieć Konstytucję, ustawy, ratyfikowane umowy międzynarodowe, rozporządzenia (wydane w granicach ustawowego upoważnienia) i akty prawa miejscowego. Sprzeczność czynności prawnej z ustawą występuje, gdy zawiera ona postanowienia niezgodne z ustawą, nie uwzględnia zakazu ustawowego lub nie zawiera treści nakazanej przez ustawę, a także gdy czynność prawna jest zawarta z pominięciem wymaganej formy. Należy wskazać, że oceny, czy dana czynność prawna jest albo nie jest sprzeczna z ustawą lub ma na celu obejście ustawy, dokonuje się według stanu prawnego obowiązującego w chwili dokonania danej czynności. Czynność prawna jest nieważna również gdy jest ona sprzeczna z zasadami współzycia społecznego (art. 58 § 2 k.c.).

Zważyć należy, że w ramach wyrażonej w art. 353¹ k.c. zasady swobody umów mieści się przyzwolenie na faktyczną nierówność stron, która może się wyrażać nieekwiwalentnością ich wzajemnej sytuacji prawnej. Nieekwiwalentność ta stanowiąc wyraz woli stron nie wymaga, co do zasady, wystąpienia okoliczności, które by ją usprawiedliwiały. Jednakże obiektywnie niekorzystna dla jednej strony treść umowy zasługuje na negatywną ocenę moralną, a w konsekwencji prowadzić do uznania umowy za sprzeczną z zasadami współzycia społecznego w sytuacji, gdy do takiego ukształtowania stosunków umownych, który jest dla niej w sposób widoczny krzywdzący doszło wskutek świadomego lub tylko spowodowanego niedbalstwem, wykorzystania przez drugą stronę silniejszej pozycji (tak Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 29 października 2020r., V ACa 293/20).

W chwili zawarcia przedmiotowej umowy przepisy regulujące kwestię umów kredytowych, a mianowicie przepisy ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku Prawo bankowe, nie przewidywały możliwości udzielania kredytów denominowanych i indeksowanych. Sporna umowa zawarta została przed zmianą ustawy - Prawa bankowe, dokonaną ustawą nowelizacyjną z dnia 29 lipca 2011 roku, którą wprowadzono uregulowania, iż umowa o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, powinna zawierać szczegółowe zasady określania sposobu i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego w szczególności wyliczana jest kwota kredytu, jego transz i rat kapitałowo-odsetkowych oraz zasady przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu (art. 69 ust. 2 pkt 4a Prawa bankowego). Przed powyższą nowelizacją dopuszczalne było zaciągnięcie zobowiązania kredytowego w walucie obcej, z równoczesnym zastrzeżeniem, że wypłata i spłata kredytu będzie dokonywana w walucie krajowej, z tym że tego rodzaju zastrzeżenie umowne nie mogło powodować zmiany waluty wierzytelności.

Zważyć należy, że analiza zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wskazuje jednoznacznie, że pozwana nie była precyzyjnie i wyczerpująco informowana o ryzyku związanym ze zmianą kursu franka szwajcarskiego. Była zapewniana, że jest to produkt bezpieczny, a frank szwajcarski jest bardzo stabilną walutą i ryzyko nagłego „skoku” jest niewielkie. Pozwanej nie zostały wyjaśnione zasady wyznaczania kursu walut przez Bank. Wypłacona pozwanej (powódce wzajemnej) kwota kredytu w złotych została przeliczona po kursie (...), jednostronnie ustalonym przez bank udzielający kredytu za pomocą tabeli kursów, która była określana przez Bank w sposób niejako dowolny. Zdaniem Sądu brak jest zarówno w umowie, jak i obowiązujących regulaminach bankowych jakiegokolwiek regulacji w tym zakresie, brak jest też powiązania kursu walut z tabelą kursów walut określaną przez NBP. Umowa nie określała, w jaki sposób Bank ustalał wysokość kursu walut. Wypłacony pozwanej (powódce wzajemnej) kredyt został przeliczony po niższym kursie, niż obowiązujący kurs NBP, co spowodowało sztuczne i nieuzasadnione zwiększenie kwoty kredytu, zaś przy ustalaniu wysokości rat spłaty kredytów, określone przez Bank kursy sprzedaży (...) były wyższe niż średni kurs walut NBP, co spowodowało wzrost raty w PLN i tym samym większy koszt spłaty kredytu po stronie pozwanej. Zważyć należy, że mimo że w umowie kredytowej z dnia 7 lipca 2008r. w § 1 ust. 1 zawarte jest sformułowanie, że warunki indeksacji są określone w umowie, to nie sposób takich zapisów znaleźć w treści umowy, a zatem uznać należało, że Bank nie przedstawił, stosując przeliczenie po kursie (...) w sposób dowolny i korzystny tylko dla banku, nie zaś drugiej strony umowy.

Mając zatem na uwadze powyższe orzeczono jak w punkcie I wyroku.

Orzeczenie o kosztach procesu w punkcie II wyroku oparto o przepis art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z § 8 pkt 7 w zw. z § 4 ust. 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (t.j.Dz.U. z 2019, po. 68), stosując zasadę odpowiedzialności za wynik procesu. Wobec oddalenia powództwa głównego, strona powodowa jako przegrywająca proces obowiązana jest zwrócić na rzecz pozwanej, która proces wygrała poniesione przez nią koszty procesu w kwocie 8.856 zł, na którą to kwotę składają się koszty zastępstwa procesowego (7.200 zł + 23% VAT).

Odnosząc się do żądania powództwa wzajemnego zważyć w tym miejscu należy, że strona powodowa (pозwana wzajemna) nie posiada legitymacji procesowej biernej zważywszy na fakt, iż wszelkie czynności związane z egzekucją wierzytelności wynikających z umowy z dnia 7 lipca 2008r., w tym postępowanie egzekucyjne prowadzone względem pozwanej (powódki wzajemnej), podjęte zostały przez pierwotnego wierzyciela – Bank, a strona powodowa (pозwana wzajemna) nie była ani stroną, ani nawet uczestnikiem tych postępowań, zatem brak było podstaw do uznania, że to strona powodowa (pозwana wzajemna) prowadziła jakiegokolwiek działania czy czynności w ramach tych postępowań.

Mając zatem na uwadze powyższe powództwo wzajemne jako bezzasadne także podlegało oddaleniu (punkt III wyroku).

Wobec faktu, iż pozwana (powódka wzajemna) reprezentowana była w procesie przez pełnomocnika ustanowionego z urzędu i wobec oddalenia powództwa wzajemnego, należało przyznać ze Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w (...) na rzecz radcy prawnego M. M. kwotę 7.200 zł + 23% VAT tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanej (powódce wzajemnej) z urzędu, o czym orzeczono w punkcie IV wyroku.